

LIETUVOS DIABETO ASOCIACIJOS (LDA)

2020 M. VEIKLOS ATASKAITA

Lietuvos diabeto asociacijos organizacinė veikla

Lietuvos diabeto asociacijoje 2020 m. sausio 1 d. ir gruodžio 31 d. vienijasi 50 kolektyvinių narių. 2020 m. naujų narių nepriimta.

Lietuvos diabeto asociacijoje vienijasi 50 rajonų diabeto bendrijų, draugijų klubų:

Akmenės rajono diabetoklubas „Sadutė“, Alytaus miesto ir rajono diabetoklubas „Viltis“, Alytaus vaikų ir jaunimodiabetoklubas „Mes“, Anykščių rajono cukralige sergančiųjų klubas „Ateitis“, Biržų rajono sergančiųjų cukriniu diabetu klubas „Krantas“, Druskininkų miesto diabeto klubas „Atgaja“, diabeto klubas, Ignalinos rajono diabetoklubas „Gydūnė“, Jonavos rajono sergančiųjų cukriniu diabetu klubas „Ramunė“, Joniškio rajono diabetusergančiųjų klubas „Viltis“, Kaišiadorių rajono sergančiųjų cukriniu diabetu klubas „Likimas“, Kauno diabetikų bendrija „Aronija“, Kauno diabetikų klubas „Insula“, Kaunovaikų diabetoklubas „Svaja“, Kelmės diabetoklubas „Diabetas ABC“, Kėdainių rajone sergančiųjų cukralige klubas „Diabetas“, Kėdainių vaikų ir jaunimo diabeto klubas „Cukrinukas“, Klaipėdos miesto sergančiųjų cukriniu diabetu klubas „CD“, Kupiškio rajono diabeto klubas „Kupa“, Kuršėnų miesto ir Šiaulių rajono žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Venta“, Kretingos diabeto klubas „Vilties kelionė“, Klaipėdos aklųjų ir silpnaregių diabetikų klubas. VšĮ Panevėžio ir Utenos apskrįčių aklųjų ir silpnaregių taryba, Lietuvos slaugytojų diabetologų draugija (LSDD), Marijampolės klubas „Diabetikas ABC“, Mažeikių rajono diabetikų klubas „Žemaičių spēka“, Pagėgių savivaldybės diabeto klubas „Rambynas“, Pakruojo rajono diabetoklubas „Vita“, Palangos diabeto klubas „Diabetas“, Panevėžio diabeto draugija „Viltis“, Pasvalio rajono sergančiųjų cukriniu diabetu draugija „Sveikata“, Plungės miesto sergančiųjų cukriniu diabetu klubas, Prienų rajono diabeto klubas „Versmė“, Radviliškio diabeto klubas „Likimas“, Raseinių rajono cukralige sergančiųjų klubas „Diabetas“, Rokiškio diabetikų klubas „Rokiškis“, Šakių rajono cukralige sergančiųjų klubas „Linelis“, Šiaulių krašto žmonių, sergančių cukriniu diabetu, klubas „Lentis“, Šilalės rajono diabeto klubas „Diabetas“, Šilutės klubas „Diabetikas ABC“, Tauragės diabeto bendrija „Insula“, Telšių diabetikų bendrija „Dia Telšiai“, Ukmergės diabetikų klubas „Vilkmergė“, Utenos rajono sergančiųjų cukralige klubas „Viltis“, Utenos vaikų ir jaunimodiabeto klubas, Varėnos rajono diabetoklubas „Riba“, Vilkaviškio rajono diabetikų bendrija „Insula“, Vilniaus miesto Antakalnio poliklinikos diabetu sergančiųjų klubas „Beta“, Vilniaus vaikų ir jaunimodiabetoklubas „DiaBitė“, Zarasų rajono sergančiųjų cukralige klubas „Viltis“.

Lietuvos diabeto asociacijos veiklos tikslai yra šie: Vienyt medikus, cukriniu diabetu (CD) sergančius ir visus geros valios žmones šios ligos kontrolei Lietuvoje gerinti. Skleisti informaciją apie CD ne tik besigydančiesiems, bet ir visuomenei, valdžios institucijoms, remiantis tarptautine patirtimi. Teikti sergantiesiems socialinę ir psichologinę pagalbą. Užkirsti kelią sergančių žmonių teisių pažeidimams bei įvairiems draudimams bendradarbiaujant su valdžios institucijomis. Aktyviai dalyvauti įvairių tarptautinių organizacijų veikloje.

2021 m. planuojama veiklą tęsti vadovaujantis pagrindiniais veiklos tikslais.

2020 m. balandžio 14 d. vyko LDA Valdybos posėdis el. būdu. Balsavime dalyvavo visi 9 valdybos nariai. Jiems buvo pateiktas protokolinis sprendimas, kuriuo buvo siūloma:

- 1) pritarti LDA 2019 m. veiklos ataskaitai;
- 2) pritarti LDA 2019 m. finansinei ataskaitai;
- 3) pritarti LDA 2020 m. veiklos plano projektui, sudarytam remiantis Neįgalųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintais Neįgalųjų asociacijų veiklos rėmimo ir periodinio leidinio žurnalo „Diabetas“ leidybos projektais 2020 metais. Priklausomai nuo karantino situacijos, renginių datos gali būti keičiamos;
- 4) pritarti LDA 2020 m. finansinio plano projektui, sudarytam remiantis Neįgalųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintais Neįgalųjų asociacijų veiklos rėmimo ir periodinio leidinio žurnalo „Diabetas“ leidybos projektais 2020 metais;
- 5) pritarti LDA 2020 m. mokymo stovyklų organizavimo tvarkos projektui;

6) pritarti LDA visuotinio tarybos narių susirinkimo sušaukimui 2020 m. balandžio 24 d. el. būdu. Visiems siūlymams valdybos nariai vienbalsiai pritarė.

Balandžio 24 d. vyko **LDA Tarybos narių visuotinis susirinkimas** raštu. Balsavime dalyvavo daugiau negu du trečdaliai (36) Tarybos narių. Jiems buvo pateiktas protokolinis sprendimas, kuriuo buvo siūloma:

- 1) tvirtinti LDA 2019 m. veiklos ataskaitą;
- 2) tvirtinti LDA 2019 m. finansinę ataskaitą;

3) tvirtinti LDA 2020 m. veiklos planą, sudarytą remiantis Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintais Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo ir periodinio leidinio žurnalo „Diabetas“ leidybos patvirtintais projektais 2020 metais. Priklausomai nuo karantino situacijos renginių datos gali būti keičiamos;

4) tvirtinti LDA 2020 m. finansinį planą, sudarytą remiantis Neįgaliųjų reikalų departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos patvirtintais Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo ir periodinio leidinio žurnalo „Diabetas“ leidybos patvirtintų projektų sąmatomis 2020 metais.

2019 m. veiklos ir finansinė ataskaitos patvirtintos (tik vienas narys susilaikė, 35 balsavo už, prieš nebuvo nė vieno). 2020 m. veiklos ir finansinis planai patvirtinti (tik 2 nariai susilaikė, 34 balsavo už, prieš nebuvo nė vieno).

Lietuvos diabeto asociacijos organizuoti renginiai

Birželio 8–14 d. Druskininkuose vyko LDA savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymo stovykla II tipo diabetu sergantiesiems. Stovyklos vadovė – Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ pirmininkė J. Šimonienė, jai padėjo J. Tamulaitienė (Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ narė) ir gydytoja endokrinologė O. Jurkauskienė (LDA viceprezidentė). Į mokymus atvyko 19 dalyvių iš Alytaus, Druskininkų, Elektrėnų, Jonavos, Kauno „Aronijos“ ir „Insulos“, Kelmės, Panevėžio „Vilties“, Pakruojo, Radviliškio, Raseinių, Plungės, Šakių, Šiaulių, Telšių diabeto klubų. Buvo pildomos žinių vertinimo anketos, atliekami kraujo gliukozės ir gliuko hemoglobino (HbA1c) tyrimai. Visų dalyvių HbA1c vidurkis – 7,0 %. Mažesnis nei arba lygus 6 % HbA1c nustatytas 21 % dalyvių, nuo 6 iki (arba) lygus 7 % rastas 42 % pasitikrinusiųjų. HbA1c nuo 7 iki (arba) lygus 8 % nustatytas 21 % asmenų. Didesnis nei 8 % gliukuotas hemoglobinas buvo net 16 % tirtųjų. Apibendrinus rezultatus, galima teigti, kad beveik pusė – net 37 % – diabetu sergančiųjų nepakankamai kontroliuoja savo ligą. Pagrindinis mokymo stovyklos rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, diagnostikos laboratorija „Antėja“, Elektrėnų diabeto klubas, VSTMC „Dainava“, Lietuvos LIONS klubų asociacija, „Linus Medical“, „MedicataFilia“, „Microlife“, „SanofiAventis Lietuva“, kiti rėmėjai iš Druskininkų, suteikę įvairių nuolaidų ar talkinę stovyklos organizatoriams nemokamai. Birželio 8 d. su stovyklautojais susitiko LDA prezidentė V. Augustinienė.

Birželio 25 d. Pakruojuje vyko savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymai „Gera cukrinio diabeto kontrolė – komplikacijų prevencija“. Renginį padėjo organizuoti Pakruojo rajono diabeto klubas „Vita“ (pirmininkė Adelė Dobilienė). Muzikiniu sveikinimu dalyvius pasitiko Pakruojo kultūros centro direktorė A. Janeliūnienė, malonius sveikinimo žodžius renginio organizatoriams ir dalyviams skyrė Pakruojo rajono savivaldybės meras S. Margis ir Rūpybos skyriaus vedėja D. Rutkevičienė. Mokymuose pranešimus skaitė LDA prezidentė V. Augustinienė, viceprezidentė, gydytoja endokrinologė O. Jurkauskienė, akių ligų gydytoja L. Socevičienė, Lietuvos medicinos bibliotekos Informacijos paslaugų ir mokymo išteklių skyriaus vedėja J. Stukienė, gydytoja endokrinologė J. Vainikonytė-Krištaponė, „Medicus“ klinikos bendrosios praktikos šeimos gydytoja V. Kazlauskienė, „WorwagPharma“ atstovė J. Simuntė, „Microlife“ vadovas D. Milkevičius, „Linus Medical“ atstovės R. Uždanavičienė ir slaugytoja K. Masiokienė. Renginyje dalyvavo delegacijos iš Pakruojo, Plungės, Radviliškio, Telšių, Kelmės, Mažeikių klubų. Įvertintos dalyvių žinios. Atlikta 20 gliuko hemoglobino (HbA1c) tyrimų. HbA1c vidurkis – 6,35 %. Tik vienam asmeniui HbA1c buvo rastas per didelis – 8,4 %. Pagrindinis renginio rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Partneriai: „Microlife“, akių ligų klinika „Lirema“, Lietuvos LIONS klubų asociacija, Lietuvos medicinos biblioteka, Medicininių tyrimų laboratorija „Antėja“, „Linus Medical“, „MedicataFilia“, „SanofiAventis“, „WörwagPharma“, Pakruojo rajono savivaldybė, Kultūros centras, „Eurovaistinė“, laikraštis „Auksinė varpa“ bei kiti rėmėjai iš Pakruojo.

Liepos 7–8 d. Plungės rajone, Kumžaičių kaime, užėjo „Karčema“ LDA kartu su Plungės miesto sergančiųjų cukriniu diabetu klubu (pirmininkė Aldona Danylienė) organizavo mokymo seminarą slaugytojams diabetologams „Slaugytojas diabetologas – sergančiųjų diabetu mokytojas“. Atvyko slaugytojos iš Akmenės, Alsėdžių, Joniškio, Jonavos, Karklėnų, Kelmės, Kulių, Pakruojo, Plungės, Radviliškio, Šiaulių, Telšių, Ukmergės, Utenos, Vilniaus. 20 slaugytojų diabetologų gavo Klaipėdos universiteto 12 val. trukmės sertifikatus. Pagrindinis renginio rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Renginio partneriai: akių ligų klinika „Lirema“, „Allium UPI“, „EliLilly“, „Karčema“, „Kulių prūdas“, Lietuvos LIONS klubų asociacija, Lietuvos medicinos biblioteka, „Linus Medical“, „Microlife“, „Novo Nordiskpharma“, „SanofiAventis“, Sveikatos apsaugos ministerija, Valstybinė ligonių kasa, „WörwagPharma“.

Liepos 13–19 d. Druskininkuose vyko LDA savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymo stovykla I tipo diabetu sergantiesiems. Stovyklos vadovė – Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ pirmininkė J. Šimonienė, jai padėjo J. Tamulaitienė (Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ narė) ir slaugytoja diabetologė V. Karbočienė (Šiauliai). Į mokymus atvyko 16 sergančiųjų iš Alytaus „Vilties“, Druskininkų, Jonavos, Marijampolės, Pakruojo, Pasvalio, Radviliškio, Šiaulių, Vilniaus „DiaBitės“ diabeto klubų. Buvo pildomos žinių vertinimo anketos, atliekami kraujo gliukozės ir gliukoto hemoglobino (HbA1c) tyrimai. Visų dalyvių HbA1c vidurkis – 7,82 %. HbA1c daugiau 6 iki (arba) lygus 7 % – 25 % pasitikrinusiųjų, nuo 7 iki (arba) lygus 8 % – net 44 %, nuo 8 iki (arba) lygus 9 % – 25 %, HbA1c 13,2 % – 6 %. Taigi, net 75 % asmenų nekontroliuoja savo ligos. Pagrindinis stovyklos rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Partneriai: diagnostikos laboratorija „Antėja“, Lietuvos LIONS klubų asociacija, „Linus Medical“, MedicataFilia“, „Microlife“, „Roche Lietuva“, „SanofiAventis Lietuva“, VSTMC „Dainava“, kiti rėmėjai iš Druskininkų, suteikę įvairių nuolaidų ar talkinę stovyklos organizatoriams nemokamai.

Liepos 14 d. Elektrėnuose vyko savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymai „Gera cukrinio diabeto kontrolė – komplikacijų prevencija“. Renginį padėjo organizuoti Elektrėnų diabetoklubas (pirmininkas A. Sodonis). Renginio dalyvius sveikino Elektrėnų savivaldybės meras K. Vaitukaitis, vicemeras R. Ivaškevičius, administracijos direktorius G. Ratkevičius, Socialinių paslaugų skyriaus vedėja V. Šimkūnienė. Pranešimus skaitė LDA prezidentė V. Augustinienė, viceprezidentė, gydytoja endokrinologė O. Jurkauskienė, slaugytoja diabetologė J. Uleckienė, Lietuvos medicinos bibliotekos Informacijos paslaugų ir mokymo išteklių skyriaus vedėja J. Stukienė, sveikatos teisės ekspertė R. Navickienė, Vilniaus Teritorinės ligonių kasos Kontrolės skyriaus patarėja, laikinai vykdanči Kontrolės skyriaus vedėjo funkcijas, A. Dumšienė, gydytoja endokrinologė N. Denisova, slaugytoja E. Gasiūnienė, „Microlife“ atstovas D. Dereškevičius, „Wörwag“ atstovė J. Simuntė. Renginyje dalyvavo delegacijos iš Elektrėnų, Jonavos, Kaišiadorių, Vilniaus diabeto klubų. Per renginį įvertintos dalyvių žinios apie cukrinį diabetą. Iš viso atlikti 27 gliukoto hemoglobino (HbA1c) tyrimai. Visų dalyvių HbA1c vidurkis siekė 6,53 %. 46 % tirtųjų HbA1c buvo mažesnis negu arba lygus 6 %, 38,5 % pasitikrinusiųjų jis buvo nuo 6 iki (arba) lygus 7 %, didesnis – nuo 7 iki (arba) lygus 8 % – nustatytas net 12 %, didesnis nei 8 % jis buvo tik 4 %. Daugiau negu 9 % iki 12 % buvo net 11,5 % dalyvių. Taigi, apibendrinant rezultatus, matyti, kad maždaug 27,5 % asmenų nepakankamai kontroliuoja savo ligą. Pagrindinis renginio rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Partneriai: Elektrėnų kultūros centras, Neįgaliųjų draugija, savivaldybės administracija, savivaldybės biblioteka, Lietuvos LIONS klubų asociacija, „Microlife“, Lietuvos medicinos biblioteka, medicininių tyrimų laboratorija „Antėja“, „Linus Medical“, „MedicataFilia“, „Roche Lietuva“, „SanofiAventis Lietuva“, Valstybinė ligonių kasa, „WörwagPharma“ bei kiti rėmėjai iš Elektrėnų. Renginio dalyvius sveikino Jonavos rajono sergančiųjų cukriniu diabetu klubo „Ramunė“ saviveiklininkai.

Liepos 23 d. Šakiuose vyko savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymai „Gera cukrinio diabeto kontrolė – komplikacijų prevencija“. Renginį padėjo organizuoti Šakių rajono cukralige sergančiųjų klubas „Linelis“ (pirmininkė B. Jančaitienė). Renginyje pranešimus skaitė LDA prezidentė V. Augustinienė, Gyvenimo būdo medicinos asociacijos lektorė V. Verygienė, slaugytoja diabetologė J. Uleckienė, Lietuvos medicinos bibliotekos Informacijos paslaugų ir mokymo išteklių skyriaus vedėja J. Stukienė, sveikatos teisės ekspertė R. Navickienė, gydytoja endokrinologė N. Denisova, „Novo NordiskPharma“ atstovė S. Matulevičienė, „Microlife“ vadovas D. Milkevičius.

Renginio dalyvius sveikino Šakių ligoninės vyriausiasis gydytojas A. Klimaitis, Šakių rajono savivaldybės meras E. Pilypaitis, Socialinės paramos skyriaus vedėja D. Pilipaitytė, Sveikatos biuro direktorius V. Lebežinskas. Renginyje dalyvavo delegacijos iš Marijampolės, Šakių, Vilkaviškio, Kauno „Insulos“ klubų. Per renginį įvertintos dalyvių žinios apie cukrinį diabetą. Iš viso atlikta 18 gliukoto hemoglobino (HbA1c) tyrimų. Visų dalyvių HbA1c vidurkis siekė 7,5 %. 28 % tirtųjų HbA1c buvo mažesnis negu arba lygus 6 %, 22 % pasitikrinusiųjų jis buvo nuo 6 iki (arba) lygus 7 %, didesnis – nuo 7 iki (arba) lygus 8 % nustatytas taip pat 22 %, HbA1c lygus 9,2 % buvo 5,6 %, 14,9 % nustatyta 1 asmeniui (5,6 %). Taigi, apibendrinant rezultatus, matyti, kad maždaug 33 % asmenų nepakankamai kontroliuoja savo ligą. Pagrindinis renginio rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Partneriai: Lietuvos LIONS klubų asociacija, Lietuvos medicinos biblioteka, „Medicata Filia“, medicininių tyrimų laboratorija „Antėja“, „Microlife“, „Novo Nordisk Pharma“, „Sanofi Aventis Lietuva“, Šakių kultūros centras, Šakių rajono savivaldybė. Muzikinę programą surengė Liepaloto kaimo kapela (vadovas R. Skaisgirys).

Rugpjūčio 4 d. Rietave vyko renginys apie neįgaliųjų teisių gynimą. Jį organizavo A. Danylienė, Lietuvos diabeto asociacijos (LDA) viceprezidentė, Plungės miesto diabeto klubo pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, taip pat tai, kaip išvengti ligos komplikacijų, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamojo gydymo prieinamumą išklausė 31 savivaldybės atstovas, 52 gyventojams buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė gydytojas endokrinologas A. Levinger ir slaugytoja diabetologė A. Danylienė, kuri pateikė ir informaciją apie LDA. Rietavo savivaldybėje iš viso registruoti 14 I tipo diabetu sergančių žmonių, 209 – II tipo diabetu, o 6 gyventojams nustatytas gliukozės tolerancijos sutrikimas. Rietavo savivaldybės diabeto ligoniniai yra prisijungę prie Plungės diabeto klubo. Diabeto mokymo ir kojų priežiūros kabinetu Rietave nėra. Sergančiaisiais diabetu rūpinasi šeimos gydytojai.

Rugpjūčio 10–16 d. Druskininkuose vyko LDA savarankiško gyvenimo įgūdžių ugdymo mokymo stovykla II tipo diabetu sergantiesiems. Stovyklos vadovė – Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ pirmininkė J. Šimonienė, jai padėjo J. Tamulaitienė (Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ narė) ir slaugytoja diabetologė I. Žemaitienė (Šiauliai). Į mokymus atvyko 19 dalyvių iš Druskininkų, Elektrėnų, Jonavos, Kauno „Insulos“, Kelmės, Mažeikių, Panevėžio „Vilties“, Pakruojo, Radviliškio, Plungės, Šakių, Šiaulių, Telšių, Vilkaviškio diabeto klubų. Buvo pildomos žinių vertinimo anketos, atliekami kraujo gliukozės ir gliukoto hemoglobino (HbA1c) tyrimai. Visų dalyvių HbA1c vidurkis – 6,35 %. Mažesnis nei arba lygus 6 % HbA1c nustatytas 50 % dalyvių, nuo 6 iki (arba) lygus 7 % rastas 35 % pasitikrinusiųjų. HbA1c nuo 8 iki (arba) lygus 9 % nustatytas 5 % asmenų. Didesnis nei 9 % gliukotas hemoglobinas buvo net 10 % tirtųjų. Apibendrinus rezultatus, galima teigti, kad 85 % diabetu sergančiųjų gerai kontroliuoja savo ligą, nepakankamai jį kontroliuoja tik 15% dalyvių.

Pagrindinis mokymo stovyklos rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, diagnostikos laboratorija „Antėja“, Elektrėnų diabeto klubas, VSTMC „Dainava“, Lietuvos LIONS klubų asociacija, „Linus Medical“, „Medicata Filia“, „Microlife“, „Sanofi Aventis Lietuva“, kiti rėmėjai iš Druskininkų, suteikę įvairių nuolaidų ar talkinę stovyklos organizatoriams nemokamai. Rugpjūčio 10 d. su stovyklautojais susitiko LDA prezidentė V. Augustinienė.

Rugpjūčio 18–19 d. neįgaliųjų teisių gynimo renginius „Gintaro poilsiavietėje“ Jurgežeriuose, Marijampolės apskrityje, Kazlų Rūdos ir Kalvarijos savivaldybių gyventojams organizavo G. Naidzinaičienė, LDA viceprezidentė, Marijampolės diabeto klubo „Diabetikas ABC“ pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, komplikacijų išvengimą, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamojo gydymo prieinamumą išklausė 19 Kazlų Rūdos savivaldybės ir 21 Kalvarijos savivaldybės bei dar 21 Marijampolės apskrities gyventojas ir svečias. 57 dalyviams buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė Marijampolės sveikatos biuro slaugytoja diabetologė R. Kunigiškienė, Marijampolės diabeto klubo pirmininkė G. Naidzinaičienė, tyrimus atliko slaugytoja B. Petruševskaja.

Rugpjūčio 20 d. Neįgaliųjų teisių gynimo renginį švietimo įstaigų atstovams Pakruojo sinagogoje organizavo A. Dobilienė, LDA valdybos narė, Pakruojo rajono diabeto klubo „Vita“ pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, galimas komplikacijas, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamojo gydymo prieinamumą išklausė 25 Pakruojo gyventojai.

Visiems pageidaujantiems žmonėms buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė V. Kazlauskienė, bendrosios praktikos šeimos gydytoja, klubo pirmininkė A. Dobilienė, kuri pateikė ir LDA informaciją, kiti sveikatos priežiūros specialistai: R. Čiplienė, G. Andriūnienė, A. Aleksienė.

Rugpjūčio 22 d. organizuotas žygis dviračiais Druskininkų savivaldybėje. LDA aktyvaus poilsio renginį organizavo Druskininkų diabeto klubo „Atgaja“ pirmininkė J. Šimonienė. Dviračiais keliavo 46 dalyviai iš Alytaus, Druskininkų, Jurbarko, Jonavos, Pasvalio, Plungės, Vilniaus rajonų. Net 12 iš jų vaikai ir jaunuoliai iki 18 m., 14 neįgaliųjų. Žygio tikslas – propaguoti aktyvų poilsį neįgaliesiems, skatinti žmones stiprinti savo sveikatą, mažinant svorį, kraujo gliukozę, gerinant savijautą, ugdant kantrybę, valią, gebėjimą bendrauti. Žygio maršrutas veda per Druskininkų apylinkes asfaltuotais dviračių takais. Važiudami dviračiais vingiuotais dviračių takais, dalyviai grožėjosi nuostabiais pušynais, nepakartojamais Druskininkų vaizdais, taip pat ilsėjosi, tikrinosi gliukozės kiekį kraujyje, atsigavino, bendravo, klausėsi legendų apie Druskininkų vietas. Bendras žygio maršrutas – 20–25 km. Pagrindinis žygio rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, taip pat VSMC „Dainava“, kiti rėmėjai, kuriuos surado Druskininkų diabeto klubas „Atgaja“, rajonų diabeto klubai.

Rugsėjo 9–13 d. Druskininkų VšĮ valstybės ir savivaldybės tarnautojų mokymo centre (VSTMC) „Dainava“ vyko seminaras LDA kolektyvinių narių vadovams „Cukrinis diabetas. Sergančių teisės“. Jame dalyvavo 16 rajonų diabeto organizacijų pirmininkai: Druskininkų, Jonavos, Kaišiadorių, Kėdainių „Diabeto“, Marijampolės, Mažeikių, Palangos, Pakruojo, Panevėžio „Aklujų“, Panevėžio „Viltis“, Radviliškio, Telšių, Ukmergės, Vilkaviškio, Vilniaus „Betos“, Vilniaus „DiaBitės“. Stovyklos vadovė – Druskininkų miesto diabeto klubo „Atgaja“ pirmininkė J. Šimonienė. Moteris pati neserga diabetu, bet turi sūnų, sergantį I tipo diabetu. Jai talkino J. Tamulaitienė, kuri pati serga I tipo diabetu. Stovyklos medicinos vadovė – slaugytoja diabetologė A. Krivolap iš Kauno. Pagrindinis rėmėjas – Neįgaliųjų reikalų departamentas prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos. Partneriai: „Abovita“, „Microlife“, diagnostikos laboratorija „Antėja“, VSTMC „Dainava“, „SanofiAventis Lietuva“, kiti rėmėjai iš Druskininkų, jie suteikė įvairių nuolaidų ar talkino stovyklos organizatoriams nemokamai. Rugsėjo 9d. su stovyklautojais susitiko LDA prezidentė V. Augustinienė. Mokymų metu buvo vertinamos dalyvių žinios. Kasdien kelis kartus buvo atliekami kraujo gliukozės tyrimai, įvertinta ilgalaikė kraujo gliukozės kontrolė (gliukuoto hemoglobino tyrimas). Dalyvių gliukuoto hemoglobino (HbA1c) rodikliai svyravo nuo 5,1 iki 9,4 % (visų dalyvių HbA1c vidurkis – 8,47 %). Mažesnis arba lygus 6 % HbA1c nustatytas 35,71 % dalyvių, didesnis gliukuoto hemoglobino rodiklis – nuo 6 iki (arba) 7 % – rastas 28,57 % pasitikrinsusiųjų, nuo 7 iki (arba) 8 % – 14,28 %, nuo 8 iki (arba) 9 % – 14,28 %, nuo 9 iki (arba) 10 % – 7,14 %. Nustatyta, kad net 35,7 % stovyklos dalyvių nepakankamai arba labai blogai kontroliuoja savo ligą.

Rugsėjo 22 d. Neįgaliųjų teisių gynimo renginį švietimo įstaigų atstovams Pakruojo rajono savivaldybėje organizavo A. Dobilienė, LDA valdybos narė, Pakruojo rajono diabeto klubo „Vita“ pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, komplikacijas, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamojo gydymo prieinamumą išklausė 35 Pakruojo rajono gyventojai, visiems pageidaujantiems žmonėms buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė gydytoja endokrinologė L. Duderienė, klubo pirmininkė A. Dobilienė, kuri pateikė ir LDA informaciją, gydytojos D. Narušienė, E. Bučiūnienė, medicinos atstovė S. Grigaravičienė.

Rugsėjo 23 d. Neįgaliųjų teisių gynimo renginį švietimo įstaigų atstovams Šakių rajono Kriūkų pagrindinėje mokykloje-daugiafunkciame centre organizavo B. Jančaitienė, LDA tarybos narė, Šakių rajono cukraligės sergančiųjų klubo „Linelis“ pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, galimybes, kaip išvengti komplikacijų, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamojo gydymo prieinamumą išklausė 22 mokyklos bendruomenės atstovai, 22 pageidaujantiems žmonėms buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė bendrosios praktikos slaugytoja A. Gerdžiūnienė, klubo pirmininkė B. Jančaitienė, kuri pateikė ir LDA informaciją.

Spalio 7 d. Neįgaliųjų teisių gynimo renginį švietimo įstaigų atstovams Šakių rajono Gelgaudiškio „Šaltinio“ specialiojo ugdymo centre organizavo B. Jančaitienė, LDA tarybos narė, Šakių rajono

cukralige sergančiųjų klubo „Linelis“ pirmininkė. Informaciją apie cukrinio diabeto profilaktiką, ligos rizikos veiksnius, simptomus, kaip išvengti ligos komplikacijų, neįgaliųjų teises į valstybės kompensuojamo gydymo prieinamumą išklauė 25 ugdymo centro atstovai, 25 pageidaujantiems žmonėms buvo atlikti profilaktiniai kraujo gliukozės tyrimai. Pranešimus skaitė bendrosios praktikos slaugytoja A. Gerdžiūnienė, klubo pirmininkė B. Jančaitienė, kuri pateikė ir LDA informaciją.

Lapkričio 14 d. –Pasaulinė diabeto ir Jungtinių Tautų diena. 2020 m. Pasaulinės diabeto dienos tema – „Slaugytoja ir diabetas“. Pasaulyje cukriniu diabetu serga 463 mln. (9,3 %) 20–79 m. gyventojų (arba 1 iš 10). Šia kampanija siekiama didinti informuotumą apie lemiamą slaugytojų vaidmenį, palaikant diabetu gyvenančius žmones. Šiuo metu slaugytojai sudaro daugiau nei pusę visos pasaulio sveikatos priežiūros darbuotojų. Tačiau daugiau negu 6 mln. šių specialistų trūksta. Jie atlieka nepaprastą darbą remdami žmones, gyvenančius dėl įvairių sveikatos problemų. Žmonėms, kurie gyvena arba serga diabetu, arba rizikuoja susirgti liga, taip pat reikia jų paramos. Žmonės, gyvenantys su diabetu, susiduria su daugybe iššūkių, o išsilavinimas yra būtinas, kad slaugytojai įgytų reikiamų įgūdžių. Kai visame pasaulyje toliau didėja diabetu sergančių žmonių skaičius, slaugytojų ir kitų sveikatos priežiūros specialistų vaidmuo tampa vis svarbesnis. Sveikatos priežiūros paslaugų teikėjai ir vyriausybės turi pripažinti investicijų į švietimą ir mokymą svarbą. Turėdami reikiamą patirtį, slaugytojai gali padėti žmonėms, sergantiems diabetu. LDA rengia ir platina informaciją visuomenės informavimo priemonėmis, diabeto organizacijoms šių metų Pasaulinės diabeto dienos tema „Slaugytojas ir diabetas“.

Dalyvavimas darbo grupių posėdžiuose

Vasario 13 d. SAM vykusiame darbo grupės „Dėl Nacionalinės sveikatos sistemos viešųjų ir biudžetinių įstaigų, teikiančių ASPP Veiklos rezultatų vertinimo rodiklių 2020 m. siektinų reikšmių patvirtinimo“ posėdyje dalyvavo LPOAT ir LDA vadovė V. Augustinienė.

Liepos 28 d. Sveikatos apsaugos ministerijoje vyko 2020 m. balandžio 1 d. sveikatos apsaugos ministro įsakymu Nr. V-662 sudarytos darbo grupės „Dėl endokrinologijos antrinio ir tretinio lygio paslaugų teikimo specialiųjų reikalavimų“ pakeitimo projektui parengti, posėdis. Jame dalyvavo šios darbo grupės narė LDA prezidentė V. Augustinienė. Įvertinus „Sveidros“ duomenis, nutarta pritarti pasiūlymui neskirstyti paslaugų į lygius, nes tik 2 liginės iš 6, teikiančių Suaugusiųjų endokrinologijos stacionarines paslaugas, neturi licencijos tretinio lygio stacionarinėms paslaugoms teikti, ir rengti bendrą projektą. Pirmininkei parengti Įsakymo Nr. 661 pakeitimo projektą įkelti į TAIS derinti su suaugusiųjų endokrinologijos stacionarines paslaugas teikiančiomis ASPI, susijusiomis draugijomis bei visuomene.

Rugsėjo 17 d., spalio 1 d., spalio 22 d. ir lapkričio 5 d. nuotoliniu būdu vyko **Cukrinio diabeto profilaktikos, gydymo ir kontrolės stebėsenos tarybos**, kurios narėmis yra LDA prezidentė V. Augustinienė ir viceprezidentė A. Danylienė, posėdžiai. Posėdžių metu aptariami sveikatos priežiūros paslaugų asmenims, sergantiems cukriniu diabetu, prieinamumo bei kokybės rodikliai ir jų stebėsenos tvarka.

Lapkričio 5 d. nuotoliniu būdu vyko darbo grupės posėdis „MN 96:2014, Gydytojas endokrinologas. Teisės, pareigos, kompetencija ir atsakomybė“ projektui parengti. Jame dalyvavo LDA prezidentė V. Augustinienė.

Ligų, vaistinių preparatų ir medicinos pagalbos priemonių kompensavimo komisijos posėdžiuose dalyvavo šios komisijos narė Lietuvos pacientų organizacijos atstovų tarybos (LPOAT) pirmininkė, Lietuvos diabeto asociacijos prezidentė V. Augustinienė.

Informacija apie šios komisijos priimtus sprendimus

Sausio 23 d. svarstyta dėl vaisto *semaglutido (Ozempic)*, skirto II tipo cukriniam diabetui (TLK-10-AM kodas E11) gydyti, taikant skyrimo sąlygą „gydyti suaugusius, kai antro tipo cukrinio diabeto kontrolei nepakanka dietos ir fizinio aktyvumo, kartu su kitais diabetui gydyti skirtais vaistinėmis preparatais. Skiriamas pacientams, kurių kūno masės indeksas $>32 \text{ kg/m}^2$ ir HbA1c yra 7,5 proc. arba daugiau, kaip

trečias arba kaip antras vaistas diabetui gydyti, jei metforminas netoleruojamas ar yra jo vartojimo kontraindikacijų“. Nutarta teikti PSDT siūlymą patvirtinti patikslintą *liraglutido* ekvivalentinę dozę; informuoti pareiškėją, kad vaistas galėtų būti įrašomas į A sąrašą su sąlyga, kad gamintojas mažintų kainas atitinkamai ir užtikrintų, kad paciento priemoka atitiktų priemokai teisės aktuose nustatytus reikalavimus ne tik pirmą kartą įtraukiant šį vaistą į kainyną, bet ir vėlesnius kainynus. Jei pareiškėjas sutiks su nustatytais Komisijos sąlygomis, siūlyti vaistą įrašyti į A sąrašą ir teikti PSDT siūlymą patvirtinti *semaglutido* ekvivalentinę dozę.

Vasario 6 d. Dėl GLP-1 grupės kainyne nutarta vaistų *Victoza* 6 mg, *Byduron* 2 mg, *Lyxumia* 20 µg ir *Lyxumia* 10 µg bazinę kainą kainyne apskaičiuoti kaip vardinių, bet leisti juos skirti tik pacientų gydymui tęsti (naujiems pacientams neskirti), išskyrus atvejus, kai gamintojas pritaiko nuolaidą paciento priemokai po šio posėdžio ir kai priemoka po nuolaidos neviršija didžiausios galimos priemokos, tai yra 4,71 Eur.

Vasario 20 d. Nutarta siūlyti įrašyti į A sąrašą *Semaglutidą (Ozempic)*, skirtą II tipo cukriniam diabetui gydyti, su sąlyga, kad vaistas bus įrašomas į II ketvirčio kainyną. Teikti PSD tarybos siūlymą patvirtinti *Semaglutido* ekvivalentinę dozę 110 mikrogramų.

Kovo 5 d. Buvo svarstomi klausimai dėl galimybės kompensuoti įvairius vaistinius preparatus ir medicinos pagalbos priemones. Nutarta vaistinių preparatų *Deksametazoną (Ozurdex)* diabetiniam geltonosios dėmės paburkimui gydyti įtraukti į Rezervinių vaistų sąrašą. Be viso to, nutarta įpareigoti VLK apskaičiuoti mišraus veikimo insulino grupės bazinę kainą pagal švirkštiklių kainas kitose šalyse, numatant nedidinti šios grupės bazinės kainos, galiojančios 2020 m. I ketvirtį.

Kovo 25 d. Svarstyta dėl vaistinio preparato, kuris neatitinka Vyriausybės nutarimo Nr. 994 nustatytų reikalavimų. Nutarta perskaičiuoti *Victoza* 6 mg/ml injekcinio tirpalo, užpildyto 3,0 ml švirkštiklyje, N2 bazinę kainą kaip vardinio vaistinio preparato ir taikyti apribojimą „tik gydymui tęsti“.

Balandžio 17 d. Nutarta atidėti klausimo dėl *Ertugliflozino (Steglujan)*, skirto 18 metų ir vyresniems suaugusiesiems II tipo cukriniam diabetui gydyti, svarstymą tol, kol bus patikslintas Cukrinio diabeto ambulatorinio gydymo kompensuojamaisiais vaistais tvarkos aprašas.

Birželio 1 d. Svarstyta dėl vaistinių preparatų, kurie neatitinka Vyriausybės nutarime Nr. 994 nustatytų priemokos reikalavimų. Nutarta: įpareigoti VLK perskaičiuoti mišraus veikimo insulino grupės bazinę kainą, pagal švirkštiklių kainas kitose šalyse, numatant nedidinti šios grupės bazinės kainos galiojusios 2020 m. II ketv.

Rugsėjo 2 d. Svarstyta dėl vaistinių preparatų, kurie neatitinka Vyriausybės nutarime Nr. 994 nustatytų priemokos reikalavimų. Nutarta įpareigoti VLK perskaičiuoti mišraus veikimo insulino grupės bazinę kainą, pagal švirkštiklių kainas kitose šalyse, numatant nedidinti šios grupės bazinės kainos galiojusios 2020 m. III ketvirtį.

Rugsėjo 10 d. Dėl endokrinologų draugijos rašto „Dėl *testosterono* kompensuojamų kodų tikslinimo“ nutarta siūlyti tikslinti *testosterono* kompensavimo indikacijas A sąrašė ir skirti esant kodui E.89.5. Dėl „Novo NordiskPharma“ rašto nutarta nekeisti šiuo metu esamo GLP-1 grupės vaistų.

Rugsėjo 24 d. Dėl UAB „Novo NordiskPharma“ 2020 m. liepos 17 d. rašto „Dėl vaistinio preparato *nonakogo beta pegolo (Refixia)*“ – nutarta nekeisti šiuo metu esamo grupavimo.

Spalio 8 d. Buvo pristatytas Lietuvos diabeto asociacijos raštas dėl insulino pompų keičiamųjų dalių, insulino adatų švirkštikliams, diagnostinių juostelių ir „EasySense“ gliukozės jutiklio kompensavimo. Ši ir kitus klausimus nuspręsta svarstyti 2021 m. I ketvirtį kartu su Rezerviniu vaistu sąrašu.

Spalio 29 d. Dėl 2020 m. spalio 16 d. UAB „Novo NordiskPharma“ rašto Nr. R-1407 „Dėl vaistinio preparato *Rybelsus (semaglutidum)* įtraukimo į kompensuojamųjų vaistinių preparatų kainyną“ – pritarta vaistinių preparatų *semaglutidą (Rybelsus)* išskirti į atskirą Kainyno grupę, su sąlyga, kad kompanija teiks rašte nurodytą kainą Lietuvai ir pasirašys Sutartį, kurioje bus numatyta sąlyga, kad pasikeitus GLP-1

injekcinės grupės bazinei kainai, keistūsi ar būtų perskaičiuojama ir šio vaisto bazinė kaina arba būtų pritaikyta sąlyga dėl gražintos kainos dalies.

Įvairūs susitikimai

Vasario 3 d. Į susitikimą su LR Prezidento Ekonominės ir socialinės politikos grupės patarėjais aptarti Lietuvos pacientų organizacijų atstovų tarybos klausimų pakviesta pirmininkė Vida Augustinienė. Pokalbio metu su LR Prezidento patarėja Lina Svidinskaite aptarta LPOAT ir LDA veiklos aktualijos, pasiekimai, dabartiniai iššūkiai sveikatos sistemos politikoje, problemos, su kuriomis susiduria sergantieji įvairiomis ligomis, galimi jų sprendimų būdai.

Rugpjūčio 5 d. Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Lygių galimybių, moterų ir vyrų lygybės skyrius nuotoliniu būdu organizavo pristatymą apie strateginio valdymo pertvarką, Nacionalinę pažangos programą bei rengiamas Plėtros programas. Buvo siekiama socialinius partnerius supažindinti su pakeitimais, informuoti apie šiuo metu vykstančius planavimo procesus ir kas laukia ateityje. Tikimasi, kad šis pristatymas leis socialiniams partneriams aktyviau ir efektyviau įsitraukti į Plėtros programų rengimą. Pristatyme dalyvavo LPOAT pirmininkė, LDA prezidentė V. Augustinienė.

Gegužės 8 d. susitikime nuotoliniu būdu su socialinės apsaugos ir darbo ministru L. Kukuraičiu aptarti aktualūs projektų vykdymo ir paslaugų teikimo neįgaliesiems karantino laikotarpiu ir po jo bei finansavimo klausimai. Siūlyta renginių neskubėti atšaukti, bet perkelti juos ir organizuoti, vadovaujantis teisės aktais, laikantis visų nurodytų saugumo reikalavimų. Susitikime dalyvavo LDA prezidentė V. Augustinienė.

Rugpjūčio 3 d. Neįgaliųjų reikalų departamentas nuotoliniu būdu organizavo Neįgaliųjų asociacijų veiklos rėmimo 2021 metais projektų atrankos konkurso nuostatų projekto aptarimą. Dalyvavo LDA prezidentė V. Augustinienė.

Dalyvavimas įvairiuose renginiuose

Vasario 8 d. Kaune pristatyta antra Lietuvoje ėjimo trasa „Diabetas mano širdyje“. Į renginį, kurį vedė Vlada Musvydaitė, susirinko daugiau nei tūkstantis dalyvių. Visi, žmonės, sergantys cukriniu diabetu, sveikatos priežiūros specialistai, sveikos gyvensenos entuziastai, gydytojai kartu su savo pacientais ir kt., kartu įveikė specialią 5 kilometrų trasą, kurios pradžia prie Kauno centrinio pašto. Trasą, kuri vedė per įdomiausias Kauno vietas, įveikę dalyviai buvo apdovanoti rankų darbo atminimo medaliais. Susirinkusiuosius pasveikino Danijos karalystės ambasadorius Lietuvoje Hans’as Brask’as, Kauno miesto garbės piliečiai Jūratė ir Česlovas Norvaišos, LDA prezidentė V. Augustinienė, „Novo Nordisk“ vadovas Marijus Valatka ir kt. Šią trasą galima rasti ir mobiliojoje programėlėje #walk15.

Rugpjūčio 7 d. LDA prezidentė V. Augustinienė susitiko su diabetu sergančiais vaikais bei jų tėveliais stovykloje, kuri surengta „Žibutės“ sanatorijoje, Kačerginėje, Kauno rajone. Kalbėta apie problemas, su kuriomis susiduria tėvai, leisdami diabetu sergančius vaikus į ikimokyklinės įstaigas ir mokyklas, norėdami patekti į Kačerginės vaikų sanatoriją „Žibutė“, kreipiantis dėl neįgalumo grupių nustatymo, insulino pompų ir nepertraukiamo gliukozės matavimo jutiklių bei diagnostinių kraujo gliukozės juostelių kompensavimo klausimų, patekimo pas specialistus eilių, įvairiausių ribojimų per karantiną ir kt.

Rugsėjo 16 d. Kelmės sporto centre vyko respublikinės sporto varžybos „Cukrinis diabetas – ne kliūtis sportuoti“. Renginį organizavo Kelmės rajono diabeto klubas „Diabetas ABC“ (pirmininkas V. Brakauskas). Varžybose dalyvavo komandos iš 11 rajonų diabeto organizacijų: Marijampolės, Mažeikių, Rokiškio, Kelmės, Plungės, Telšių, Šakių, Jonavos, Radviliškio. Raseinių, Šiaulių. Žmonių, sergančių cukriniu diabetu, sporto varžybos yra svarbi kūno kultūros ir sporto dalis, kurios tikslas – plėtoti kūno kultūrą ir sportą sergantiesiems, siekti jų socialinės reabilitacijos, diegti kūno kultūrą kaip vieną svarbiausių sveikatingumo priemonių, siekti atkurti sutrikusias sveikatos funkcijas.

Bendradarbiavimas su mokslo įstaigomis

Balandžio 24 d. LDA prezidentė V. Augustinienė dalijosi informacija su Mykolo Romeriu universiteto Sveikatos politikos ir vadybos studijų VI kurso studente Gabriele Žemgulyte, kuri pakvietė būti eksperte, rašant magistro darbą tema „Cukrinio diabeto prevencijos ir kontrolės politikos įgyvendinimas Lietuvoje“. Šis darbas svarbus, nes jame nagrinėjama klinikinė, socialinė ir ekonominė informacija, kuri gali būti panaudota priimant svarbius politinius sprendimus. Studentė atlieka kokybinį tyrimą, kurio tikslas – ištirti cukrinio diabeto prevencijos ir kontrolės politikos įgyvendinimą Lietuvoje. Interviu buvo atliekamas telefonu, iš anksto suderintu laiku, pagal parengtą struktūruotą klausimyną.

Lapkričio 23 d. nuotoliniu būdu vyko diskusija su Lietuvos sveikatos mokslų universiteto mokslininkais, vykdančiais Lietuvos mokslo tarybos tyrimą „Sunkiomis ir nepagydomomis ligomis sergančių asmenų orumo gyvenimo pabaigoje užtikrinimas Lietuvoje: sampratos, lūkesčiai, galimybės ir kliūtys“. Šiuo tyrimu siekiama išsiaiškinti, ko reikėtų (kas padėtų) sunkiomis ir (ar) nepagydomomis ligomis sergantiesiems ir juos slaugantiems artimiesiems siekiant užtikrinti pacientų, kuriems diagnozuota tokia liga, orų likusį gyvenimą. Sergančiųjų, specialistų įžvalgos bus naudingos rengiant sveikatos priežiūros paslaugų kokybės gaires ir pasiūlymus tiems, kas atsakingi už orumą užtikrinančias priemones ir paslaugas mūsų valstybės sveikatos priežiūros sistemoje. Patirtimi dalijosi LPOAT ir LDA vadovė V. Augustinienė.

Dalyvavimą tarptautiniuose renginiuose

Liepos 5–11 d. Tarptautinės diabeto federacijos Europos regiono 10-oji Jaunųjų lyderių mokymo stovykla dėl COVID-19 viruso pandemijos neįvyko. Jaunimo lyderiai yra pakviesti dalyvauti programoje nuotoliniu būdu. LDA dalyvauti šioje jaunimo programoje delegavo Vilniaus vaikų ir jaunimo diabeto klubo „DiaBitė“ narę Agnę Tumėnaite, kuri laimėjo konkursą ir jau rugpjūčio 4 d. dalyvavo pirmame jaunimo susitikime.

Rugsėjo 18–19 d. nuotoliniu būdu vyko 25-oji jubiliejinė Europos slaugytojų diabetologų fondo (angl. *Fundation of European Nurses in Diabetes*, FEND) konferencija. Svarbu pažymėti, kad Pasaulio sveikatos organizacija 2020-uosius paskelbė tarptautiniais slaugytojų ir akušerių metais. Konferencijoje kalbėta apie cukrinio diabeto priežiūrą, mokslinius tyrimus ir mokymą, diabeto specialistų slaugytojų svarbą vaidmenį diabeto priežiūroje. Dalytasi patirtimi apie slaugytojų vaidmenį Europoje šiandien ir perspektyvas rytoj. Atkreiptas dėmesys į COVID-19 įtaką cukrinio diabeto priežiūrai, kodėl pirminės psichinės sveikatos priežiūroje prioritetas turėtų būti skiriamas cukriniu diabetu sergantiesiems. Kalbėta apie tai, kodėl didžiausias sveikatos priežiūros dėmesys turėtų būti skiriamas I tipo diabetu sergantiems paaugliams. Pristatyta nuotolinio mokymo programa asmenims, sergantiems cistine fibroze ir cukriniu diabetu. Aptarta, koks svarbus akušerio vaidmuo nėščiosioms, sergančioms cukriniu diabetu. Diskutuota, ar ESC / EASD diabeto gairės ir širdies ir kraujagyslių ligų valdymas pakeis klinikinę praktiką. Konferencijoje dalyvavo Tarptautinio diabeto fondo (TDF) Europos regiono valdybos narė, LDA viceprezidentė A. Danylienė.

Rugsėjo 21 d. nuotoliniu būdu vyko Tarptautinės diabeto federacijos Europos regiono Simpoziumas „Diabeto slaugos ateitis Europoje“ (angl. *The Future of Diabetes Nursing in Europe*), kuriame pranešimą apie savo darbo patirtį Lietuvoje skaitė TDF Europos regiono valdybos narė, LDA viceprezidentė slaugytoja diabetologė A. Danylienė. taip pat renginyje dalyvavo LDA prezidentė V. Augustinienė. Pagrindinis dėmesys simpoziume buvo skiriamas slaugytojų diabetologų vaidmeniui Europoje – šiandien ir rytoj. Šie klausimai buvo aptarti iš politikų, slaugytojų, sveikatos priežiūros profesionalų, pacientų perspektyvos. Renginio dalyvius sveikino ir dalijosi įžvalgomis Europos slaugytojų diabetologų fondo (FEND) prezidentė A. Felton.

Rugsėjo 21–25 d. – 56-ajame Europos diabeto tyrimų asociacijos (angl. *European Association for the Study of Diabetes*, EASD) kasmetiniame renginyje, vykusiame nuotoliniu būdu, LDA atstovės V. Augustinienė ir A. Danylienė eksponavo LDA veiklos stendinį pranešimą. Buvo gera galimybė dalyvauti plenarinėse sesijose, pasikeisti darbo patirtimi su kitų šalių diabeto organizacijomis, pabendrauti su renginyje dalyvavusiais mokslininkais, medikais, susipažinti su naujausią medicinos priemonių ekspozicijomis. Rugsėjo 18–25 d. visi renginiai planuoti Vienoje (Austrija) vyko nuotoliniu būdu. Dalyvavimą šiuose renginiuose rėmė TDF Europos regionas, Europos diabeto studijų asociacija.

Spalio 22 d. nuotoliniu būdu vyko TDF Europos regiono valdybos narių susitikimas su TDF Europos regiono narėmis – nacionalinėmis diabeto asociacijomis (angl. *IDF Europe TEAM Meeting*). Susitikime dalyvavo ir savo veiklą valdyboje pristatė šios valdybos narė, LDA viceprezidentė A. Danylienė ir prezidentė V. Augustinienė. Susitikimo metu kiekvienas TDF Europos regiono valdybos narys pristatė savo veiklą valdyboje bei aptarė pagrindinį darbą savo šalyje. Nacionalinės diabeto asociacijos dalijosi savo veiklos pasiekimais ir planais, kaip bus minimas šalyse insulino išradimo šimtmetis. Taip pat buvo pasidalyta informacija apie TDF Europos regiono ir Europos diabeto forumo bendradarbiavimą.

Spalio 29 d. Rygoje (Latvija) *Facebook* platformoje organizuotas nuotolinis renginys, skirtas Baltijos šalių diabeto asociacijų informacijai apie šiandienos iššūkius ir sergančiųjų diabetu lūkesčius. Lietuvai atstovavo LDA viceprezidentė A. Danylienė.

Lapkričio 17 d. nuotoliniu būdu vyko Tarptautinės diabeto federacijos (TDF) Europos regiono simpoziumas „Kaip sukurti geresnę ateitį diabeto slaugytojams Europoje? (angl. *How to build a better future for diabetes nurses in Europe?*), skirtas Pasaulineid diabeto dienai paminėti. Renginį vedė Europos Parlamento narės Sirpa Pietikäinen ir Christel Schaldemose, kurios yra Europos Parlamento narių diabeto grupės pirmininkės. Simpoziume pristatyta atvejo analizė – Diabeto slaugytojos Vokietijoje bei svarbiausi COVID-19 tyrimų rezultatai: COVID-19 pandemijos poveikis diabeto slaugytojams ir sergantiesiems diabetu Europoje. Renginyje dalyvavo LDA prezidentė V. Augustinienė ir viceprezidentė, TDF Europos regiono valdybos narė A. Danylienė.

Lapkričio 24 d. nuotoliniu būdu vyko TDF Europos regiono Generalinės tarybos susirinkimas. Lietuvos diabeto asociacijai atstovavo šios organizacijos valdybos narė, Lietuvos diabeto asociacijos viceprezidentė A. Danylienė ir prezidentė V. Augustinienė. Renginyje patvirtintas 2019 m. regioninės tarybos susirinkimo, vykusio Busane, Pietų Korėjoje, protokolas; apžvelgta 2020 m. TDF Europos regiono veikla, prioritetiniai projektai ir iniciatyvos; pristatytas 2019 m. veiklos audito pranešimas; 2020 m. finansinės veiklos apžvalga; 2021 m. planuojamas biudžetas.

Kreipimaisi į valdžios institucijas

Rugpjūčio 19 d. LDA Valdybos vardui išsiuntė raštą „Dėl medicinos pagalbos priemonių kompensavimo cukriniu diabetu sergantiesiems“ Nr. 20-52 LR sveikatos apsaugos ministerijai ir Valstybinei ligonių kasai. Raštu kreipiamasi dėl insulino pompų keičiamų dalių kompensavimo ir vyresniems negu 24 m. amžiaus I tipo diabetu sergantiesiems; insulino adatų švirkštikliams kompensavimo I ir II tipo diabetu sergantiems ir suaugusiems žmonėms, gydomiems insulinu; diagnostinių juostelių kraujo gliukozei nustatyti I ir II tipo diabetu sergantiems, 25 m. amžiaus ir vyresniems žmonėms, kiekio didinimo; medicinos pagalbos priemonės „EasySense“ gliukozės jutiklių nuolatinei nepertraukiamai kraujo gliukozės kontrolei kompensavimo I tipo diabetu sergantiesiems.

Spalio 19 d. LDA pateikė paraišką Neįgalųjų reikalų departamentui prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos Neįgalųjų asociacijų veiklos rėmimo 2021 m. projektų atrankos konkursui.

Bendradarbiavimas su žiniasklaida

Sausio 2 d. LRT klausė Vidos Augustinienės nuomonės, ar įsigaliojus Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo pataisoms sumažės pacientams parašų ant sutikimo dokumentų? Įstatymo pakeitimais leis atsisakyti dalies nereikalingo popierių pildymo pacientams teikiant sutikimus. Pacientui neberekės pasirašyti sutikimo, jei invazinės ar intervencinės procedūros metu nepažeidžiamas audinių ar organų vientisumas ir procedūra gali kelti tik nedidelį nepageidaujamą laikiną poveikį. Raštišką paciento sutikimą vis dėlto reikės gauti prieš atliekant chirurginę operaciją, invazinę ar intervencinę procedūrą.

Gegužės 15 d. Žurnalo „Joga ir ajurveda“ specialiajam priedui „Diabetas. Kas galėtų padėti?“ interviu pasidalijo LDA prezidentė V. Augustinienė.

Rugpjūčio 3 d. portalo „15min.lt“ žurnalistė domėjosi, kokios naujovės yra pasiekiamos Lietuvoje diabetu sergančiųjų savikontrolei. Į klausimus atsakė LDA prezidentė V. Augustinienė.

Rugsėjo 25 d. TV3 portalo žurnalista klausė V. Augustinienės nuomonės apie naują patvirtintą IV ketvirčio vaistų Kainyną, įsigaliosiantį nuo spalio 1 d. Tą pačią dieną diskusija šiuo klausimu organizavo ir LRT radijo žurnalistai. Diskusijoje dalyvavo Valstybinės ligonių kasos atstovas E. Stropus, šeimos gydytojų asociacijos prezidentas J. Kalibatas, LDA prezidentė V. Augustinienė ir Lietuvos astmos klubų asociacijos prezidentė E. Kvedaraitė. Vyriausybės ir sveikatos apsaugos ministro įsakymais kaskart bloginama vaistų prieinamumo politika, kuri yra orientuota į gydymą pigiausiais vaistais, įvesta didžiausia paciento priemoka, taip pat lemia naujesnių vaistų išbraukimą iš Kompensuojamųjų vaistų kainyno, jei vaistų gamintojai neturi galimybės priverstinai mažinti vaisto kainos arba dengti pacientų priemokos. Apie 36 vaistai dėl to jau išbraukti iš III ketvirčio kompensuojamųjų vaistų kainyno nuo liepos 1 d., o nuo spalio 1 d. išbraukiama dar 11 vaistinių preparatų, iš jų vaistai nuo astmos (pvz., *flixotide diskus*), diabeto (pvz., *glimepiridum*, *saxagliptinum*), širdies ir kraujagyslių ligų (pvz., *Ranexa* ir kt.). Šių vaistų nebegalima skirti pacientams, juos galima įsigyti tik pagal receptus, išrašytus iki spalio 1 d. Be to, kai kurie vaistai nuo diabeto, pvz., *Victoza*, gali būti išrašomi tik tęstiniam gydymui, bet nebeskiriami naujiems pacientams. Žinant, kaip sudėtinga šiomis ligomis sergantiesiems parinkti individualiai tinkamą gydymą, dalis pacientų, kurie išgali, geriausiai tinkamus vaistus priversti pirkti už visą kainą. Tačiau tikrai ne visiems tai prieinama, todėl kaitaliojant vaistus kas 3 mėnesius, ligos tampa blogai kontroliuojamos, vystosi komplikacijos, tai didina ne tik paciento, bet ir valstybės gydymo išlaidas.

Detali informacija apie Lietuvos diabeto asociacijos organizuojamą veiklą bei jos rezultatus pastoviai spausdinama laikraštyje „Diabetas“ bei interneto svetainėje www.dia.lt, ryšiai palaikomi su valdybos bei tarybos nariais elektroniniais laiškais, informacija siunčiama paštu ar informuojama telefonu.

Lietuvos diabeto asociacijos veiklos ataskaita patvirtinta visuotiniame narių susirinkime, vykusiame 2021 m. balandžio 30 d. rašytinės procedūros būdu.

Lietuvos diabeto asociacijos prezidentė

Vida Augustinienė